

Tabulka 5

Projevy šikany – podíl škol (v %)

Projevy	Podíl
Slovní (nadávky, výsměch, pohrdání, hrubé žertování a zesměšňování, neustálé kritizování a zpochybňování, ponižování, rozšiřování pomluv)	92,0
Kyberšikana (prostřednictvím SMS, sociálních sítí, webových stránek apod.)	52,0
Bití, kopání a jiné fyzické napadání	48,0
Nepřímá (demonstrativní přehlížení, ignorování)	36,0
Omezování svobody	28,0
Poškozování a krádeže osobních věcí	12,0
Poškozování oděvu	12,0

V nejvyšším podílu škol, ve kterých se šikana vyskytovala, se projevovala slovně. Ve více než polovině škol to bylo prostřednictvím informačních a komunikačních technologií (kyberšikana) – nejčastěji tedy šlo o psychickou šikanu. Fyzické projevy jako bití, kopání či napadání byly zaznamenány v necelé polovině škol, kde se šikana vyskytovala.

Konkrétní opatření k ochraně žáků před šikanou měla uvedena ve školním řádu přibližně polovina navštívených základních škol, zatímco ve dvou pětinach škol byla opatření uvedena pouze obecně v rámci ochrany před sociálně patologickými jevy. Ve čtyřech navštívených školách nebyla ochrana žáků před šikanou zakotvena ve školním řádu vůbec. Minimální preventivní program je konkrétním plánem preventivních aktivit, který se zpracovává na jeden školní rok. Tento program, který obsahoval i postupy k prevenci šikany, mělo zpracováno 94,2 % navštívených škol. Následující tabulka uvádí, kdo minimální preventivní program zpracoval.

Tabulka 6

Zpracování minimálního preventivního programu – podíl škol (v %)

Autor minimálního preventivního programu	Podíl
Školní metodik prevence sám	34,0
Školní metodik prevence ve spolupráci s výchovným poradcem	30,2
Školní metodik prevence ve spolupráci s vedením školy	45,3
Školní metodik prevence ve spolupráci s dalšími pedagogy	20,8
Školní metodik prevence ve spolupráci s externími partnery (NNO, PPP, SVP apod.)	3,8
Jiný (pedagog, subjekt)	11,3

Na přípravě minimálního preventivního programu nejčastěji v navštívených školách spolupracoval školní metodik prevence s vedením školy (v 45,3 % škol). Často jej ale také zpracovává sám, nebo ve spolupráci s výchovným poradcem. S externími partnery spolupracovali v navštívených školách na zpracování minimálního preventivního programu pouze dva školní metodici prevence. Z jiných pedagogů minimální preventivní program zpracoval nejčastěji ředitel školy.

Školní strategii, jak postupovat při prevenci a v případě zjištěné šikany, mělo stanovenu přibližně devět desetin škol. V případě zjištěné šikany byla strategie, kterou škola přijala, účinná ve většině navštívených škol. Přibližně ve třech čtvrtinách případů se jako úspěšná ukázala jednání se zákonnými zástupci, ve třetině případů účinně zafungovala práce s třídním kolektivem. V necelých 30 % případů byli přizváni k řešení externí odborníci (pracovníci školských poradenských zařízení, odboru sociálně-právní ochrany dětí). Z dalších opatření to byly např. jednání specialistů školského poradenského pracoviště, výchovné komise, výchovná opatření a přeřazení žáka/učitele.